

דף מקורות - פרשת ואתחנן – מדינה במקוה

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור ליג' אב תשע"ח

א. דברים ג' – ואתחנן אל ד' בעת ההוא לאמר. ד' אלוקים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי א-ל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך. אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנן. ויתעבר ד' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ד' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי לא תעבר את הירדן הזה. וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו כי הוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את הארץ אשר תראה. ונשב בגיא מול בית פעור. אבן עזרא – וטעם זו הפרשה לחבב את ארץ ישראל. ואם הארץ תהיה חביבה ישמרו מצות השם, שלא יגלו ממנה.

ב. ויקרא יח' – ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה הוא.. כי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ. ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם.

ג. דברים ד'ו' – ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים.. למען תחיו ובאתם וירשתם את הארץ.. ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים.. לעשות כן בקרב הארץ.. ואתי צוה ד' בעת ההוא ללמד אתכם חקים ומשפטים לעשתכם אתם בארץ.. ושמרת את חקיו ואת מצותיו אשר אנכי מצוך היום אשר ייטב לך ולבניך אחריו ולמען תאריך ימים על האדמה.. קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ד'.. ויאמר ד' אלי.. מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי.. ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים אשר תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי נתן להם לרשתה.. ושמרתם לעשות.. למען תחיו וטוב לכם והארכתם ימים בארץ אשר תירשון.. וזאת המצוה החקים והמשפטים אשר צוה ד' אלוקיכם ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה.. ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר ייטב לך ואשר תרבו מאד כאשר דבר ד' אלוקי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש.. והיה כי יביאך ד' אלוקיך אל הארץ.. השמר לך פן תשכח את ד'.. ועשית הישר והטוב בעיני ד' למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ הטבה.. ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו ד' ממצרים ביד חזקה.. למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו.

ד. הקדמה לעץ הדב – כל אלה אשר חבתם לציון היתה באין רוח מנשמת אלוקים חיים, באין קדושת אמת ואמונת אמן קשורה בקשר אמיץ ולב טהור באהבה אלוקית נצחית, הקשורה בנשמתה ומקור חייה של כנסת ישראל לעדי עד, שרק היא עומדת לעולם, כל אלה הלבבות הרחוקים מזה, הולכים הם ונפרדים מעל אהבת ארץ הקודש. אהבתם שהיתה חמרית ודמיונית לעומת שבאה כן הלכה, ומטיבותם של קרובים שנהפכו מאוהבי ארץ ישראל בלא דרישת ד' השוכן בציון מקרב לב ונפש, לשונאיה ומנדיה, במשך זמן קצר, אנחנו למדים טיבותם של רחוקים, כל אותם שהם מחזיקים מעט באהבתה ואת ד' אלוקי ישראל השוכן בקרבה לא דרשו כי לא לאורך ימים יעמדו במעמדם "וסט"א שרי בחבורא וסיים בפירודא", וכמקרה אהבת ארץ הקודש כן היא גם כן אהבת האומה ואהבת לשון הקודש, היסוד החלש הולך ומתמוטט עד ארגיעה לשון שקר. בעינינו הננו רואים את המצב האיום והמחריד שלא יותר דבר מכל הקנינים החיצונים, שנתרוקנה נשמתם, שהם רק אז חיים וקיימים כשהם משורשים בעיקר חייהם ומקור לשדם חי העולמים ב"ה נוטה שמים ויוסד ארץ הנותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה, האומר לציון עמי אתה. הירוס השורש גורם תמיד את מה שגרם מאז, הדברים שיהיו חדשים לעולמים עד אשר יצדק קודש, "שרשם כמק יהיה, ופרחם כאבק יעלה, כי מאסו את תורת ד' צבאות ואת אמרת קדוש ישראל נאצו (ישעיהו ה')". ועינינו הרואות, כי מאהבת האומה, הארץ וחבת השפה וכו', עם מאסה של תורה, עד שנאת כל אלה ותעובם, הוא רק מהלך קצר של איזה שנים ואיזה נסיונות המביאים לידי מורך לב, את כל מי שלא שם בד' מבטחו ויפנה אל רהבים ושטי כזב.

ה. אגרת קמד' (תרחס') – אם נעזוב את שעת הכושר, של התחלת התפתחות הישוב, והחלישות הגופנית והרוחנית וחסרון אמצעי המלחמה יבואו עד מרום קצם אצל שלומי אמונים שבארץ ישראל, והיד הרמה המחומשת בהפקרות ודרכי הגויים, באין זכר לקדושת ישראל באמת, המחפה את חרסיה בסיגים של לאומיות מזויפת בגרגרים של הסתוריה וחבת השפה.. העומד להיות נהפך למשחית ולמפלצת, ולסוף גם כן לשנאת ישראל וארץ ישראל.. אז אין די באר גודל האסון..

ו. אורות ישראל א' יג' – אי אפשר לאדם להפרד מדבקות האלוקית, ואי אפשר לכנסת ישראל להפרד מצור ישעה אור ד' אלוקי ישראל. אבל אי האפשרות הזאת, ההולכת ומופיעה בכל הדורות, יש בה הכרח טבעי, שאיננו נותן מקום לבהירות הדעת לגלות את פעולתה. על כן באים ימים שתרדמה נופלת על האדם, והפרצופים ננסרים זה מזה, עד שהפירוד הגמור נעשה אפשרי, ובכללות התרדמה במקום צלע מחוברת, חיבור טבעי, גב לגב, עומדת תפארת אדם בכליל הדרה, שהבחירה השכלית מכרת לומר "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", והעולם מתכונן בהופעת חיים

ותולדות קיימות עדי עד. האפשרויות לדבר "גבוהה גבוהה", על דבר שמד, על דבר כפירה, על דבר פירודים מוחלטים, הן תולדותיה של הנסירה, המביאה לידי ההתאחדות הגמורה, הצורית החפשית, "כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך". החזיון מתגלה ביחווה של התורה אל האומה, שהחיבור הטבעי הולך ומתפרד ע"י הנסירה התרדמית, וגמר הנסירה הוא תוכן הבנין, המביא לאחדות משוכללת, ותורה חוזרת ללומדיה, וכל בניך למודי ד' ורב שלום בניך.

ז. אורות התשובה יב' יב' - יש שמחשבה יורדת ממרומי גדולתה וממקור טהרתה, מפני שאחרי אשר נתגשמה במעשה ובחיים, טפלו בה אנשים שאינם הגונים.. הדברים הולכים כך עד בוא התור, שמתעוררים עדיני לב חמושים בכח צדקת ד', והם עולים עד ראש הפסגה של מקור טהרת המחשבה, ומתעמקים בתוכיותה, מכניסים בה את הטוהר שבנשמתם, את כונותיהם העדינות ומחשבותיהם הזכות. ומתוך כך, זו המחשבה הכללית בעצמה, שמפני מכאוביה הרוחניים, מדקירת הקוצים הסובבים אותה, היא מוטלת עיפה בחולשת כח, בתרדמת מות, וכמעט באין רוח חיים, מתעוררת היא ומתחלת להשפיע על כל הניגשים אליה, טל חיים בהוד גבורה מפנימיותה, ואז מתעלים בעילויה כל הדבקים בה.